

El Gironès

ANY I

BIBLIOTECA PÚBLICA
GIRONA

NUM. 24

Redacció i Administració:
PLAÇA INDEPENDENCIA, 16. — Ent.

Dissapte 1 de Juliol de 1916

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Ttrimestre 1'50 ptes.
Numero solt 0'10 "

COMENTARI

ARA O MAI

En les planes d' *Heraldo de Gerona*, ha publicat un article el senyor Marqués de la Torre, defensant l'intransigència jaumina en guerra oberta contra l'estol Regionalista; en aquell escrit s'aboga per una actitud d'enemiga i d'irreconciliació.

Nosaltres no'ns haguérem ocupat del article del senyor Marqués de la Torre, que's un veritable despropòsit polític, si no'ns dongués peu a tractar d'una qüestió de transcendència suma i que parlant amb claretat, no havíem volgut abordar per motius de delicadesa, perquè no s'invoqués el maquiavelisme nacionalista i s'atribuís a movils egoístics les nostres paraules en aquest sentit.

Així doncs, aprofitant la conjuntura que'ns brinda l'article del senyor Marqués de la Torre, tot i fent càs omís d'aquest treball, ens complaurem a discorre per compte propi sobre el gravíssim problema de l'actitud i conducta que entre sí han de guardar les *dretes* de Girona.

Deixant apart vells tònics, calificatius de la política regionalista, en lo que respecta a la seva confessionalitat, dignes sols d'esser tractats per publicistes xarucs, es indubtable que'l Regionalisme gironí de fet i de dret es franca i llealment *dretista*; la seva actuació en totes parts, els seus orgues de premsa, les repetides afirmacions en aquets sentit, la significació de les seves personalitats directrius i l'exemplaritat global dels seus adeptes, son molts més que suficients per a no desconeixer que l'estol regionalista gironí representa el sentit *dretista*, per lo menys tant com el partit jaumí, malgrat que aquest en vulgui tenir una exclusiva.

Si per altre part el partit jaumí accepta les solucions regionalistes, la indiferència davant la forma de govern d'aquestos, no es prou per a no donar a ambdós estols polítics una marcada afinitat.

D'aquí el fet e que'l recapte de vots i de forces aglutinades, procedeix d'una mateixa font, son en un mateix camp, on com els pardals al mes de juny han de disputar-se l'espigoleig de les messes, una per una. Quan ambdues forces lluiten una enfront de l'altre, la lluita tè per la raó exposada recrudescences molt acres i son un mutiu d'estorp, un obstacle permanent, impeding-se una per l'altre la consecució d'un major avenç en el camí de l'expansió i del triomf.

Si per el contrari les dos forces anessin de comú acord, en la forma que dicta el seny més elemental, els fets s'han encarregat de demostrar que'l *sentit dretista* es l'únic que pot tenir assegurada la victòria a Girona.

Amb eloqüència sobirana, irrefutable, ens ho diuen les dades de la passada lluita. Lluitant dividides les *dretes*, la *Lli-*

ga per un cantó i per l'altre els jaumins, maurins, Defensa Social i el favor gubernatiu, la candidatura regionalista conseguí 2,859 vots, vuit vots menys que la candidatura republicana que aglutinava la totalitat de les esquerres del districte; la candidatura jaumina conseguí 65 sufragis *quatrecents* menys que la republicana i que la regionalista.

Sumant les dues forces i fent un capmés per causa del desperdigament d'algun factor, les *dretes* unides obtindrien com a terme mig 5,000 vots, mentres els republicans tindrien com a màxim 3,000 sufragis.

L'imperi del sentit d'ordre, tindria una consolidació formidable, i el seu esperit ample i generós, presidiria solemnement totes les manifestacions de la nostra vida.

El perill d'un republicanisme impenitent i estèril, d'ineptitud claríssima, estaria allunyat per sempre.

Ara precisament es l'hora apropòsit. La situació guanyada pels regionalistes, en lluita oberta contra tothom, no es cosa que pugui ser motiu de transacció, per que no poden transigir els exèrcits quan mercès a esforços i sacrificis han escalat una posició; perquè no poden transigir les col·lectivitats en condicions que foren evidentment UN SUI IDI.

No hi há ningú que pugui exigir semblants renunciés, prò molt menys els nostres enemics, o aquells que'n la lluita hagin hagut una derrota.

Si a tots interessa una concordia, a qui més interessa es als elements jaumins, que van cedint cada dia més terreny en tota la provincia sense esperances de poder-lo reconquerir, si no es a base d'una intel·ligència.

La gent que pensa i que sent, desitja i vol que circulin vents d'harmonia, a fi de veure triomfar l'integritat d'ideals que estima, a fi de veure lliure la nostra terra d'un republicanisme incongruent, a fi de no tenir que véure altre vegada l'espectacle lamentable d'uns homes que amb la paraula santa a la boca lluitaven entre sí encarnitzada batalla.

Qui té la paraula no son els regionalistes; qui té la paraula son els nostres adversaris i per sobre d'ells *autoritats indiscutibles*.

A veure si uns ofuscats per un apassionament i una follia, i els altres per una passiva contemporanització, deixen que es repeteixi el fet tristíssim d'aquelles eleccions del senyor Casas Arxer, quant els carlins per impedir el triomf d'aquest, lluitaren amb candidatura propia siguent així els culpables de que per Solidaritat fos el-legit per Girona un candidat republicà.

I prou pel moment; prò pensem-hi tots: *o ara o mai*.

PONS.

¿Exclusivistes?

A més del titllat d'egoistes que la premsa forastera sovint nos aplica, i del que nos defensarem en un altre article, probant que «el egoismo de los catalanes» proverbial en les columnes dels diaris de Madrid, es un tòpic sense fonament real; una part d'aquesta mateixa premsa, que sembla que vol que creguem en la seva bona fé, i en el seu pretingut amor a la nostra terra, ens diu a vegades, més o menys obertament, que soms uns exclusivistes que fem mal fet en parlar tant de Catalunya, que deuriem aixamplar els ideals, ingressant en els partits polítics espanyols; o fundar-ne un de nou que s'estengués per tota Europa, i treballar, juntament amb els homes de totes les demés regions espanyoles per la grandesa i la prosperitat de tota ella.

Aquest càrrec pot semblar a primera vista fonamentat, i convenç de fet inclòs a alguns catalans que creuen encara en la virtualitat i eficacia dels vells partits espanyols per a salvar a Espanya, o en la conveniència de que, abans de tenir adobada la nostra casa, anèm a adobar la del veí.

No obstant, també la raó, en aquest punt de viste de la qüestió, està de part del catalanisme.

Mai aquet ha refusat, ans be les ha acullit amb simpatia, les guspises de regionalisme que han brotat, i van brotant cada colp més sovint, en diferents indrets de nostra Espanya.

S'han enviat, per milenars de milenars, discursos dels nostres oradors, i follets i publicacions els nostres pensadors, a totes les regions espanyoles. Fins s'han fundat revistes destinades a divulgar el pensament català més enllà del Ebre.

Han intervingut els nostres parlamentaris, i amb més abnegació i més acert que els demés en casi totes les qüestions d'ordre general espanyol. En l'hora present, l'única fiscalització seria que el desgovern d'en Romanones sofreix en el Parlament, es la que exerceixen les minories regionalistes, que en realitat, son les úniques que allí poden cridar fort, i amb el front ben alt, dones les demés, tant la lerrouxista, amb ses concomitancies governamentals, com les altres amb sos candidats encasellats, poca por fan al Govern i poca impressió a la opinió pública.

No'n tenen prou de tot aixó. Doncs que volen? que ingressin en els partits madrilenys? Que tinguem els mateixos desenganys que tingué En Durán y Bas, no hi há pas molts anys i En Sala, fa pocs mesos? O bé que aixequem, no siguent encara, com no som, amos absoluts de l'opinió catalana, a l'opinió espanyola tota, tant tarda, tant inerte, amb tota sa llarga serie de prevencions seculars, i amb ses pretensions de domini i hegemonia? exigeixen massa a las nostres forces.

Deia don Antoni Maura, ja fa molts anys, arguint al doctor Robert — ¿ Si combatem un mal general, perquè apliquem un remei local? — Podria i voldria dir-nos l'il·lustre mallorquí, en els mo-

ments actuals, com li ha anat a n'ell amb sos remeis generals? Qué s'han fet de ses ansies de «revolución desde arriba»? Que és lo que ha incorporat de virtual i eficaz, i proporcionat a son talent i abnegació, a la vida política espanyola? ¡ Ai! que la llosa de plom que ell entreveia i presentia, l'ha baldat e inutilitzat, tal volta per sempre.

Nosaltres, per lo tant, creiem molt més fàcil i factible conquistar i remoure l'opinió catalana en sa quasi totalitat, orientar-la fent onejar damunt de sa testa la bandera de la terra, sempre volguda i estimada fins al sacrifici, i llençar aquesta opinió, amb sos millons de veus, amb sa potencialitat econòmica, son valor cultural, sa eficacia patriòtica i son entusiasme de joventut contra les velles cascades de les oligarquies madrilenyes que estant liquidant a Espanya; ensenyant així a les altres regions el camí del triomf, posant les primeres filades en la reconstrucció de la Espanya tota, de la Espanya gran.

Aquest es nostre programa. Aquesta sera, amb l'ajuda de Déu, la nostra obra.

Activitat parlamentaria regionalista

La setmana parlamentaria ha tingut la mateixa característica que distingeix l'actual moment polític; l'activitat catalana, especialment la regionalista omple tots els buids i es l'única nota que sura i preocupa.

El dilluns intervingué en Cambó en l'interpelació sobre els últims decrets d'Hisenda i assestà terribles cops al senyor Alba, l'autor del projecte de la tributació sobre ganancies extraordinaries, implantat a corre cuita, imitant altres països, i sense tenir en compte que no son iguals les circumstancies. Com sempre no fan sinó copiar, calcar, lo que s'estableix fora de casa, prò sempre també improvisant, en l'improvització eterna dels nostres governants.

Amb extraordinaria competencia econòmica i amb aqueixa elevació d'autèntic estadista que el caracteritza, ha criticat de manera definitiva els plans del ministre d'Hisenda que péquen de estretesa en la visió, de traducció rígida, d'oblid de l'estat social espanyol, d'impossibilitat d'eficacia i que porten el perill d'una degradació immensa de l'administració pública.

En Cambó ha acabat amb el seu anatemà al Reial Decret i amb una impresio-nable crida als que fossin de igual opinió.

La veu d'En Cambó arrocegà darrera seu a tots els quefes de minoria salvant En Lerroux que defensà al Govern, i en Maura i en Bugallal, i en Nougués, i en Llosas, i l'Alvarez, i en Senante, condemnaren als projectes i a son autor En Santiago Alba.

En el Senat el verb elocuent d'En Pere Rahola disertà sobre la supressió del impost de consums als Ajuntaments rurals.

En Rahola analitzà la situació dels municipis rurals, per a dir que veieren

en la llei de substitutius de consums la seva salvació, modificant un sistema contributiu que pesava, no damunt la riquesa, sinó damunt les necessitats.

Estudia aqueixos substitutius autoritzats, per a exposar que l'únic aplicable als municipis rurals és el repartiment general.

Però succeeix que els municipis comprenen que aqueix repartiment no és molt natural.

S'afirma en que és precís presentar una llei que reguli l'aplicació de la de substitutius de consums, tenint en compte que la propietat és l'única base de l'impost dels municipis rurals; però evitant que pugui arribar-se a la vegada a recarregar tots els tributs als hisendats forasters.

Interessa del ministre d'Hisenda la resolució de problema tant interessant, perquè quan els municipis rurals setin l'íntima satisfacció de sa independència econòmica serà quan es pugui pensar en la reconstitució de la patria.

El dimars explanà el Marqués de Camps la seva anunciada interpellació sobre el sulfat de coure, posant de relleu tota la mala fé i l'inconsciència del Govern en aquesta qüestió, qual intervenció fou tant desastrosa pel país que vegé pujar el sulfat a preus exorbitants.

Dirigi al Govern fortes censures per la manca de protecció a les cases productores de sulfat de coure, puix amb el seu abandó quan acabi la guerra Anglaterra podrà omplir el nostre mercat de sulfat de coure amb perjudici evident de les cases espanyoles.

El divendres i sobre el mateix assumpte del sulfat intervingué el senyor Jansana, que 's mostrà d'acord amb el Marqués de Camps. Diu també el senyor Jansana que en el mes de març el tipu màxim del sulfat de coure a Barcelona era de 1'85 i hi hagué molts agricultors que no en compraren perquè esperaven que amb la intervenció del Govern l'adquiririen a preu més baix. Però resultà que el sulfat és convertit amb arma electoral.

El Govern en totes les qüestions queda en evidència, descobrin la mentida i la picardia que en son fons hostatge.

El dimecres parla en el Senat En Vallés i Pujals, explanant una interpellació sobre la R. O. del senyor Alba no aprovant el pressupost de cultura de la Diputació de Barcelona.

La negligència dels governs més que a enlloc se sent a Catalunya. Per aquesta causa Catalunya no ha demanat que s'atengui degudament al desentrotll de la cultura. La Diputació de Barcelona es ometé aquesta tasca des de tres aspectes diferents: primer, la cultura general, amb l'Institut d'Estudis Catalans, qual institució és la més forta i perfecte d'Espanya; l'altre aspecte és el de la cultura tècnica que el desenrotlla amb enussiasme gran a Barcelona la Universitat Industrial, en la que s'han fomentat diferents escoles especials que abarquen totes les necessitats de la indústria i el comerç; i el tercer aspecte és el de la cultura en l'ordre social i la Diputació sosé un Museu Social, una Borsa de Treball i altres institucions anàlogues.

Per disposició del senyor Alba es negà al resoldre un recurs interposat per les escoles oficials, l'aprobació d'una partida de 1.350.000 pessetes consignada en el pressupost de la Diputació de Barcelona per a institucions de cultura.

Catalunya està avida de cultura. Quan acudeixen a Catalunya representants del Govern, ex-ministres, etc., tot és fer grans elogis dels centres culturals catalans. Allí, a Catalunya tot son elogis; però després aqueixos mateixos es tornen contra nosaltres i s'oposen a aquest desenrotll cultural.

Per tot això sembla que 'ls Governen venen amb prevenció a Catalunya i usen amb ella mides de severitat i d'enemiga.

DEL CORPUS

Son passades les esplendors de la festa del Corpus. El Santíssim Misteri ha sigut objecte de singulars adoracions del nostre poble, i s'és palesada venturosament la Sobirania social de Jesucrist en l'acatamen fervorós dels homes i en els Tributs d'homenatge dels caporals del poble.

Dolça es la maravella del Corpus; les ànimes al pas de Jesús gloriosíssim Rei de les ànimes, senten enardir-se en la viva flama del Amor i en els llabis floren els himnes de gloria i de lloança a la més sublim de les Magestats.

Venturosa es la nostra sort de Cristians d'è tenir tant aprop de nosaltres al Deu de la Magestat i del Amor, a la Salut del món. Jesús abs on d'ix tota la seva gloria immensa dintre els veis eucarístics, perquè no siguem temerosos d'acostar-nos a Ell, espantats de la seva divina Magestat.

Nostres carrers i plaças se converteixen en altres tantes vies de homenatge per al Deu de nostre poble, i Ell és la Providencia qui passa per a consolació de les ànimes fidels, deixant al seu pas august una estela de perdons i de beneficis....

Ha passat el Corpus, però encare es penetrant l'eflivi de la ginesta qui ens fa esment de les passades maravelles.

Jesús, s'ha recliut de nou, tot amorós de nosaltres, en la pau dels tabernacles augusts, guarnides de gracies ses mans divinals i vessant d'amor per nosaltres el seu dolcíssim Cor.

Ha passat el Corpus, però el seu record ha de perdurar en el santuari de les ànimes que han assaborida la mel del amor divinal....

I el record del Corpus, ha de fruir en nosaltres, amb una viva devoció al Santíssim Misteri, i en el desig fet realitat d'apropar-nos ben sovint entorn la sagrada Taula del Pare de les Ànimes, combregant amb viva fé i amb caritat perfecte el Santíssim Cos de Jesús, Fill de Deu i Senyor Nostre.

NOVUS

GLOSA

Totes les distintes forces polítiques que integren la totalitat de Catalunya, han manifestat llur opinió sobre el problema de la nacionalitat catalana, magníficament exposat i defensat amb valentia, per el leader de la minoria parlamentaria regionalista. Ses paraules concises, pulcres, sinceres; sos conceptes radiants de claretat en la concepció, i de concisió en l'exposició, anaven entrant en la pensa dels polítics centralistes; era el conreu de la llevor sembrada en el Parlament per l'inolvidable Dr. Robert, qual llevor, amb l'actual debat, com rosada benefactora, ha quedat vigorisada, per a la florida que 'ns donarà prompte el reconeixement oficial de la nacionalitat.

Tots els oradors han convingut en la necessitat i justícia de que s'eus retorni l'ús oficial de la llengua catalana. Hem donat un gran pas; hem avençat molt, no es ja en el respecte a l'hermosa parla catalana en lo que convenim, sinó en el reconeixement oficial de la llengua catalana, dins el realm espanyol.

Fins els mateixos polítics adaners als partits centralistes, sentint-se, primer catalans, que polítics, palpant la realitat de sa terra nadiua, sentint vibrar en son interior l'ànima d'un poble, com es la

llengua, han demanat a son qefe polític, cap del actual govern, la cooficialitat de la llengua catalana. Motivà protestes de sos companys polítics centralistes aital petició, com protestes havia motivat la petició, al sortir, serenament, amb convicció, de la boca del campió regionalista En Cambó.

Un fet s'ha de notar, en aqueix debat de la nacionalitat catalana: una circumstancia vull posar de relleu. Han convingut totes les forces alalmes en un punt concret en el reconeixement de la llengua catalana; aixís com han discrepat en concepte d'autonomia política, exposat per cada partit, segons son credo polític. En el punt concret en que han convingut, tots els oradors han sentit rumors de protestes, al demanar la cooficialitat de la llengua catalana; protestes no igualment intenses, sino unes més fortes que altres, a pesar d'haver exposat tots els oradors llur idea, amb la mateixa claretat, amb la mateixa justesa, i podríem dir, amb la mateixa cura de no ferir sus epibilitats.

Aquesta major o menor intensitat en la protesta de que prové? Aquest es el fet que volém posar de relleu i esbrinar sa causa. Algún periodista, ha volgut explicar-lo aduint per raó, que les peticions formulades pels parlamentaris regionalistes, sempre son rebudes en previsió; preté, que una causa per justa que siaguí, pel sol fet de ser defensada per «La Lliga», el centralisme ja la creu interesada; que una acusació contra el desgavell dels governants, pel fet d'esser formulada per «La Lliga», pert gran part de s'eficacia, per creure-s interesada tal acusació. Aitals raons no expliquen el fet; sols el partidisme, de qui no sab despendre-s de petiteses, i enlairar-se en l'ideal polí escriure-les.

La causa de la major o menor intensitat en la protesta no es altre, que la major o menor convicció que els centralistes veuen en qui formula la petició.

Aquesta i no altre es la causa. Quan parla un diputat regionalista, quan es la representació parlamentaria de «La Lliga» la que s'alça en el Parlament i demana el reconeixement de la llengua catalana, es Catalunya qui parla; es l'ànima catalana qui retruny, dintre el cercenralisme; es la convicció ferme de la nacionalitat catalana que vol alcançar per mitjans lligítims la petició, a la qual té dret a que se li concedeixi.

No es una fórmula fictícia aital petició; es una realitat; es una força viva, i l'únic que esparvera als polítics centralistes es la convicció, perquè ells, son la ficció; l'únic que els esparvera es la força viva, perquè ells sols tenen força aparent a il·lusió!

Quan aquesta petició de la oficialitat de la llengua catalana surt de partits, que sols formulen la petició per un deure polític, per ficció no per convicció, aleshores, aquesta petició, com que no es una força viva, no trontolla al centralisme, i tot sonrient, es olten la petició, sens temor de que els destorbi seguir son camí, amb vida raquítica, migrada, proquieta.

De que prové, qu'el centralisme vegi una gran convicció i propòsit d'alcançar en els parlamentaris catalans regionalistes, i no la vegi en els altres partits?

Del fet, qu'el regionalisme practica dintra sa casa i oficialment en sos actes com a partit, lo que demana al govern, mentres que hi ha partit que ni practica, ni dona a la llengua catalana oficialment en sos actes el dret que li pertoca; el dret que, per formulisme, sens convicció, demana al govern, o amb més exactitut, s'associa a la petició, que formula al govern la vera representació parlamentaria nacionalista catalana.

Quina força eficaç pot tindre, per a

inclinat al govern a concedir la demanda; quin coneixement pot portar al centralisme, per a que concedeixi la justa demanda, el partit que sos diaris son escrits en castellà; ses juntes usen el castellà en la redacció de sos documents, no sols interregionals, sino provincials i locals?

Ans de demanar un dret no es lògic, primer procurar estar capacitat per aital dret? Practicar en son regisme interior la petició que formulen al poder central?

Si tal partit tingués convicció en la petició, treballaria per implantar-la en son regisme interior. Per aixó, quan tal partit parla de son amor a la llengua catalana no convens a ningú, perquè si aquest amor for sincer, començaria per a implantar en son regisme interior la cooficialitat de la llengua catalana.

Ah! quan agraida els hi serà Catalunya el dia que els afiliats a aquests partits alcansin de ses autoritats polítiques e implantin en son regisme lo que demanen al govern! El dia que logrin redimir-se d'aquest vici de forasterisme de que estan infiltrats els partits no catalanistes, aleshores amb convicció demanaran al govern l'oficialitat de la llengua perquè els ja ho practicaràn en son regisme interior; aleshores estaràn capacitats per a formular aital petició; i el dia que aixís la formulin, aleshores, sa veu alçarà les mateixes protestes en el Parlament, que la veu de la «Lliga», perquè serà veu potentia, veu forta, serà la realitat; retrunyirà en el centralisme perquè veurà que ja practica lo que demana, veurà que lo que demana no es una ficció, sino la veu potentia que exercitada en son regisme interior, brolla pleua de vida al exterior per a rebre el reconeixement de sa cooficialitat.

Aquesta es l'explicació natural, lògica del fet de la major intensitat d'una protesta.

Es un contrasentit demanar un partit la cooficialitat de la llengua catalana i aital partit no tenirla implantada en son regisme.

Aquesta conducta es un argument a favor de la negació de la petició, ja que demanen amb paraules lo que contradueixen amb sos feits.

Honorem nostra parla catalana; implantin els partits en son regisme, lo que volem queens reconeixi el govern. Lluny de nasaltresel forasterisme, que descriu en sos diferents aspectes en *Jordi Català*, en els partits que se gloriin de regionalistes.

JOAN.

Per als amics d'Urania

II

L'observació repetida del cel en les nits serenes ens ensenya que les estrelles que veiem son sempre les mateixes car sempre veiem les mateixes constel·lacions (1) i aquestes no canvien mai de forma. Per altra part, ja hem dit que les estrelles més veïnes de la Polar descriuen entorn d'eixa estrella cercles complets d'un radi igual a la distancia que separa l'estel en qüestió de la Polar. Si està, doncs, molt aprop d'ella el cercle serà petit; i tant més gros quant més apriat d'ella se trovi l'estel que considerem. Quant la distancia d'una estrella a la Polar sigui igual a la altura de la Polar sobre l'horitzó aquella estrella descriurà un cercle tangent al horitzó, lo qual vol dir que no arribarà a pondre-s però, en son passage inferior pel meridià (2) arribarà a rasar l'horitzó sense amagar-se, ans be tornarà a remontar-se desseguida. A mida que ens fixem en estels més allunyats de la Polar que el que acabem d'esmentar, veurem que arribant al horitzó augmenta amb la distancia que els separa del Pol celest. Quant l'estel considerat es trova per exemple en l'a-

quador celest, permanenceix 12 hores en el cel describint un semicercle, i 12 hores sota l'horitzó, ço es post. Si passant més enllà del equador prenem per objecte d'observació els estels del hemisferi Austral notarem que, l'arc de cercle que descrivem en el cel es més petit com més s'allunyen del equador, o, lo que es igual, com més s'apropen al pol Austral, per lo tant el temps que dura la seva posta es molt més gran que el que permanenceix visibles. Per fi, hi ha estels que sols apareixen curts instants per sobre l'horitzó Austral i desapareixen desseguida: son els que estan situats a una distancia del Pol Austral, igual a la que separa aquest del horitzó, per sota del qual se trova. Altres estels més propers del dit Pol Austral ni tant sols els veiem, car perxò fora precis traslladar-se a un país de baixa latitud o bé situat en l'hemisferi Austral. Si, doncs, els estels que no's pomen mai, per distar de la Polar menys que aquesta dista del horitzó, descriuen cercles complets en el cel es lògic pensar que els altres que's pomen, també els descriuen, únicament que una part de la seva trajectoria no ens es visible per fer-se per sota del horitzó. Si no fos prou evident per aquest judici lògic, hauriem de convenir en que realment es aixís per la que he dit al començament d'aquest article o sia que els estels que cada nit veiem son els mateixos que els observats la nit avans com ens ho demostra la forma immutable de les constelacions.

Prova doncs que les estrelles que's pomen, durant el nombre d'hores que estan amagades a la nostre vista han passat per sota de la Terra (valgui l'expressió) per a tornar sortir per Llevant, a l'endemà o al cap d'un cert nombre d'hores. Ara bé, aixó no seria pas possible si la terra reposés sobre una d'una base sòlida, car aquesta no les deixaria passar i toparien contra d'ella. Primera conseqüència a treure doncs de lo dit fins aquí. «La Terra està aïllada en l'espai», o si es vol; l'espai envolta la terra per tots costats lo que noes mes que un colorari de lo primer.

He volgut insistir; qui sab si fins el punt de fer-me monòton i molest, en aquesta idea del moviment aparent de la esfera celesta perque ho considero indispensable per a ben comprendre les lleis que regeixen el moviment diurn i que seran l'objecte dels primers articles que seguiran i ademés, perque el pacient llegidor amic, se compenetri ben bé d'aquestes coses que, pot esser, pel fet de veure-les continuament no ens hi hem fixat mai i no les coneixem tant bé com deuriem, encare que no fos mes que per la nostra dignitat de sers intel·ligents i per mostrar-nos agraits a n'Aquell qui ens ha posat en mig ue tanta maravella i que justament ens l'ha donada per a que per la nostra sola raó poguessim arribar a veure les proves d'una Summa Sapiencia que tot ho ha creat i ordenat i preparar de aqueix modo el terreny cel nostra esperit per a pover rebre dignament la excelsa llavor de la Revelació diurna.

B. CARRERAS.

Membre de la «Societe Astronomique de France»

NOTES:

(1) *Constelacions* Son agrupacions d'estels que imiten amb mes o menys exactitut la forma d'objectes coneguts o figures geomètriques (la Lira, el Cigne, el Peix Austral, el Triangle, etc.)

Meridià Es el pla geomètric vertical que passa per l'eix del mon, i divideix en dos parts iguals l'esfera celesta. El cercle que determina sobre la mateixa s'anomena cercle meridià. La mateixa concepció teorica aplicada a la Terra explica lo que s'enten per meridià terrestre. El nombre de cercles o plans meridians es infinit ja que nosaltres no podem concebir un solt punt de l'espai pel que no paga passar un meridià

CULTURA I ART

Dintre breus dies començarem a publicar formant pleg apart del periòdic, uns quaderns mensuals de literatura amb els quals procurarem suplir a la mida de les nostres possibilitats i amb la mellor col·laboració possible, la llastimosa carença que sentim en la nostra ciutat d'una publicació dedicada exclusivament a les coses de literafura.

Aquets quaderns constituiran com una nova publicació dintre el marc de nostra setmanari i aniran exclusivament dedicats a fer literatura, i a comentar totes les activitats que en aquest ordre se resolguin en el camp de les lletres a Catalunya.

També serà objecte d'aquets quaderns el foment de les vocacions literaries.

Es per demés el dir que aquestes pàgines aniran informades en el més pur sentit de bellesa, i que en les mateixes s'hi farà el buit sanitos a les manifestacions de literatura morbosa que amés de no constituir cap valor literari deuen desterrar-se per la malsana inoculació que signifiquen al *corpus* vital i formós de la veritable literatura Catalana.

Creiem agradosa als llegidors la bona nova aquesta, i esperem dels nostres amics poetes i escriptors catalans, la mercé de la seva col·laboració a les nostres tasques.

En la nit de Sant Pere, es cel·lebrà a «Athenea» l'anunciat recital de violí, per el jove artista Enric Roig, secundat al piano per el mestre En J. Quintana.

Fou una vetllaça agradabilíssima per els socis de «Athenea», ja que l'artista senyor Roig *digué* el programa integrat per obres cels clàssics Corelli, Porpora i Haendel, amb forsa intensitat de sentiment. L'Enric Roig, es va mostrar ser un temperament enamorat dels clàssics a qui enterpreta molt bé, descuidant empero un bon xic de la tècnica del violí, per lo que a voltes les frases de dificil execució no surten prou clares i no molt ben afinades.

Es una cosa que 'ns permetem dir-li, no pas com vulguent treure un defecte, sinó per a que perserver-hi en l'esudi de la tècnica i aquesta completada trobar-se un verdader artista de sentiment, expressió i execució.

Per a acallar els aplaudiments de la nombrosa concurrencia amb que premià el seu notable treball, En Roig donà fora de programa *Les Campanes*, original partitura de Rabel.

En J. Quintana, l'acompanyà d'una manera segura i fent del piano un complement per a acabar de redonir l'execució del programa.

Ens arriba la nova de que 'n Jesús Sans, alumne de l'Escola Normal de Girona, ha guanyat les oposicions de la secció de Lletres de l'Escola Superior del Magisteri.

Per aital motiu vagi una encaixada de felicitació.

La Junta de Dames encarregada de l'erecció d'un monument sepulcre a les heroines dels setxes, fà sapiguer a tots els concursants, que 'l plaç otorgat per a la presentació de «maquettes» s'ha perllongat fins al dia 15 de juliol.

CLARÍ

AGRE-DOLÇ

El diari republicà publicava fa uns dies un curiós article sus rit per Un jaumís a práctic que *al igual* que 'l senyor Marqués de la Torre, abogava per una

actitut de violència i d'irreconciliació entre jaumins i regionalistes.

¿Era l'article en qüestió un truc del mateix redactor del diari republicà o era en veritat procedent d'una pluma i d'un cervell jaumí?

No' interessa el sapiguer-ho; prò tant podria ser una cosa com l'altre. El primer tothom sab es prou capaç de fer aixó. En quant a lo segon també fora molt probable, cas s'ha de tenir en compt que hi hà caps sobre els qui pesa el clàssic anatema dels que tenen més visió i més honradesa política; i la passió i el despit son sempre mals concellers.

Pels que sols donen de sí, lo que donen les pomes bíbiques de Sodoma, el millor procediment per acabar amb ells es el de sel·lecció i d'extirpament.

CAMPANYA CIUTADANA

«PRO DEVESA»

Han arribat a nostres mans varies contestacions a l'enquesta que l'altre dia formularem; son aquestes, les fins ara rebudes, en nombre de deu.

Esperem que aquest primer exit obtingut, se farà molt més remarcable, quan en el número vinent donarem compte de la llista total.

DE LES PETITES MARAVELLES GIRONINES - - -

AIGUA PICANT!

Avui que les aficions guerrereres estan al ordre del dia; avui que fins en els habillaments femenils s'hi trasllueix l'influencia militar, el pintoresc carratonet portador del Aigua miraculosa de Pedret, podriem calificar-lo d'artilleria rodada del istiu.

Protegit per canyes tendres i tot enrenmat de verd, el carro del *aigua picant* vos dona l'impressió d'una cara vermella que bufa per la sofocació de la calor. Malgrat açò seniu una secreta complacencia al veure'l atravesar els nostres carrers, dipositar d'un alivi per el cos laçat, anunci del istiu que passa, d'aquest istiu que a despit de la xafagor, parla al esperit de festes i de música, ce vestits blancs de dama, de les hores platxerioses del cap-vespre i de la nit calma.

Entre la verdor del carratonet, se'ns mostren els cantis negres i grans, com el tresor del temple d'Israel, com el *vellocino* dels Argonautes. Ells contenen l'aigua del miracle, l'aigua fresca i gemada, de picantor dolcíssima. . . . I ells ploren de gaubansa, al veure que tothom eis mira amb afecció devota, al pensar que han vingut al mon per a conçolar amb caritat als homes, en aquelles hores en que la suor rega front i galtes, en que la gola es aixuta, i en que els llavis ardents, més que'n besades fortes, somnfen amb el plaer d'un rajolí d'aigua fresca que mitigui ses inquietuds de febre.

Passa el carro. . . . L'home que'l porta desen ona de la frescor del verd i de l'aigua, escardalanc i groc, de mirada trista, de veu escardada, de mostatxo caigut. . . . Tindria que ser un home jove, que esclafís riallades sonores, que corprengués a les dones amb mirar apassionat, que tingués la veu abaritonada, que anés tot afeitat. . . . Res, ironies de la vida, paradoxes, sarcasmes vivents. . .

Passa el carro. . . . Ve anunciat per crits destemplats i pel sò prodigiós d'una esquella de bou, instrument musical

un si o no es primitiu i simpliste. . . . Sense les simpaties dels Deus de Olimp, oblidat de Pan, malgrat ser pastoril per esen ia, sols digne d'una vaca corpulent i potser digne també d'algun músic bon xic improvisat.

Passa el carro. . . . Als crits del home i al sò de l'esquella, baixa una bonica fadrina, suau modisteta, d'ulls orlats de passió, de narines obertes, de llavis carnosos, de mirada penetrant com una sageta. Presenta un cantí petit al home del carro, que l'omple indiferent i seriós. . . .

Mentres puja la escala, canta una cançó de moda mal posada en sos llavis, i amb inquietut primarenca, allí en un replà, amb sos braços carnosos alça el cantí enlaire, per sobre la testa; l'aigua en un rajolí d'argent devalla amb boja il·lusió; l'aigua s'estremeix. . . . l'excès de felicitat la mata, pro abans de morir morir sab esclatar en una rialla al passar per l'esplèndida gorjà. . . . La modisteta escala amunt porta el veinat l'alegría esbojerrada de la seva joventut. . . .

Mentrestant al lluny, en l'estretor dels carrers se sent el crit anunci de l'*Aigua picant*, que es com el símbol de la caritat estival de la natura, mare bondadosa del home.

JHOT-FLICK

Mercat de Girona

Dia 1 Juliol 1916

Productes agrícoles	Màxim		Mínim	
	Ptes.	Cts.	Ptes.	Cts.
Blat (els. 100 Kgs.)	34'00		33'00	
Ordi »	31'00		30'00	
Ségol »	30'00		29'00	
Civada »	31'00		30'00	
Blat de moro »	35'50		35'00	
Fasoles »	64'00		60'00	
Faves »	37'50		35'00	
Pésols »	—		—	
Cigróns »	90'00		47'00	
Arroç »	70'00		48'00	
Fasols »	70'00		58'00	
Garrofes »	20'00		19'50	
Fenc (el quintar metric)	—		—	
Palla »	—		—	
Patates »	32'50		13'75	
Arrels i tuberculs	—		—	
Llana blanca	225'00		225'00	
id. negra	215'00		215'00	
Vi (el hectòlitre)	60'00		50'00	
Aiguardent »	—		—	
Alcohol »	—		—	
Oli d'oliva »	135'00		120'00	
Formatges (el Kilo)	05'50		05'00	
Greixos »	02'75		02'25	
Bacallà sec »	01'85		01'75	
Cavalls (per cap)	—		—	
Mules »	—		—	
Burros »	—		—	
Vaques »	600'00		500'00	
Cabres »	—		—	
Porcs »	—		—	
Bous »	700'00		500'00	
Gallines (una)	05'50		03'50	
Pollastres »	04'00		02'50	
Ous (dotzenes)	01'40		01'35	

Corones dentals Audouard

de 2! Kts., fetes a mida i coloades en dos hores, estalviant viatges i visites inútils.—De 20 a 30 pessetes.

Estudis i dictàmens radiografics

d'anomalies de la dentició en els infants i d'enfermetats dels ossos i demés desordres de les sinuositats bucal

PONTS - BRIDGES - INLAYS

i treballs d'or a preus convencionals.

St. Francisco 12-1er. -- GIRONA

Torres - Imprenta - Girona

GRAN FÀBRICA
d' Aiguardents,
Licors,
Aixarops,
Vermouth,
i vins selectes
de
JAUME REGÁS
Pont Major de Girona

Grans premis en les Exposicions universals de París (1878) i de Barcelona (1888)

SOMBRERERIA
de **RAIMONDA CREUHET**

Rambla Llibertat-22 - (Sota les voltes)

Gran assortit de sombreros i gorres de totes classes.

Trajos per a nens

F. SOLÀ

Optic i Joier

Rambla de la Llibertat, - 26

GIRONA

Busquets i Llapart

BANQUERS

Ciudadans 5 i Ferreries Velles 6. — GIRONA
Telefons: Urba, 88 - Interurba, 53

Comprém i veném, a l'acte, tota classe de valors nacionals i estrangers.

Realitzém amb gran ventatja, totes les operacions de

BANCA, BORSA, CANVI, VALORS i CUPONS

Dalman Carles,
Plà i Cia.
Editors. -- GIRONA

Fabrica de Galetes i Biscuits

DE

SALVADOR PLAJA

Premis en les Exposicions Internacionals del Tibidabo i de Barcelona.

Telefon 204 - Figuerola 33 - GIRONA

PERE M. CARRÉ

Habilitat de Classes passives, de Presons i de Sanitat

CENTRE ADMINISTRATIU

Representació d' Ajuntaments, fabricants i particulars.

(Unic despatx amb consulta gratis als Ajuntaments)

Representant en Barcelona i Madrid

Carrer de la Força, 8, 1er. - Girona
Telefon interurba núm. 40

ESMERAT SERVEI D' AUTOS
I COTXES DE LLOGUER

DE

J. PLÉ, BOSCH Y Cia.

Ciudadans, 10 i Ronda Figuerola
Telefon 221 Telefon 236

Especialitat en carruatges per a empreses particulars i oficials, casaments, bateigs i enterraments, etc., etc.

Economia en els preus

MANUEL PUJADAS
ANTIGUA (BONET)

TEMPORADA D' ISTIU

GRANS NOVITATS
en tots els articles en que s' dedica la casa

Immens surtit en Camises
Especialitat en els encàrrecs

SABONS

Barangé

BARCELONA,
GRANOLLERS, GIRONA

SASTRERIA

Alfred Ferrer

Trajos per a Sra. i Sr. a preus limitadíssims
Se fan etxures portant la roba

Diploma d' honor en el Concurs de Paris 1914

Plaça de la Constitució, 4, i Bell-lloch, 2, 1.º

GIRONA

Planxat Modern

Planxat mecanic de colls i punys amb rental per un procediment que duplica la seva duració.

REPRESENTANTS:

J. Oriol Carbó. Plateria, 30.
La Canestilla de Oro. Rambla Llibertat
Lluïsa Sureda. Progrés
Flora Padró. Rambla Verdaguer.
Enriqueta Pla. Lorenzana

Tallers: Pujada S Domingo, 4

SASTRERIA SMART

de **J. Fernandez**

Ciudadans - 18

Tall inmillorable.
Les mes altes novitats
en tota temporada

Perruqueria de
R. CARBÓ

Ciudadans, 16 (Hotel Italians)

Especialitat en el tall del cabell i barbu

Servei esmerat
i antiséptic.

Abonaments
especials

Estanislau Aragó

Procurador dels Tribunals

Ciudadans -- 5. -- GIRONA

De 9 a 12 i de 6 a 9

Josep M.ª Riera i Pau

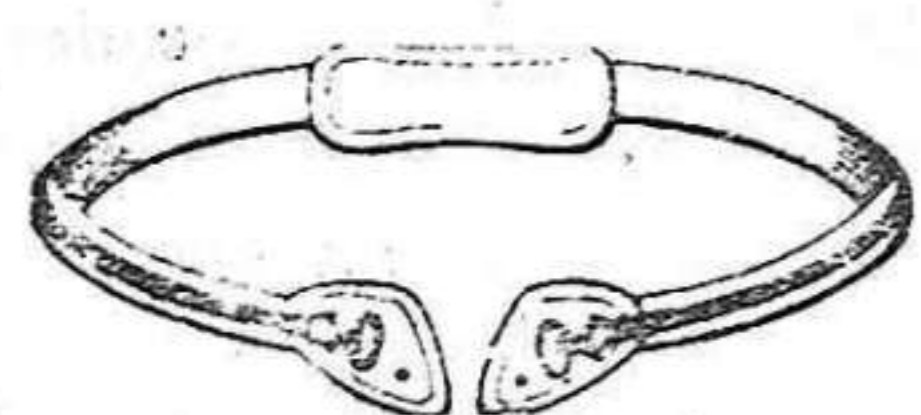
Metge Especialitzat en Malalties de

GOLA, NAS i ORELLES

Consulta de 9 a 12

NOU DEL TEATRE - 1 - 1er.
(cantonada a la plaça del Vi)

LA CREU ROJA

FARMACIA
ORTOPEDIA
PERFUMERIA

F. de A. Roca

Gabinet Ortopèdic per a la col·locació de tota mena d' aparells per a corregir les deformitats del cos humà.

Especialitat i grans existències en

Braguers i Faxes ventrals

SERVEI PERMANENT

Plaça del Oli. - Girona

EL GIRONÉS

PERIÓDIC SETMANAL

Política, Literatura, Art, Ciència, Informació Local i Comarcal

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Girona trimestre	1'50 ptes.
A fóra	2'00 "
Numero solt	0'10 "